

EX-LIBRIS I WALTER BENJAMIN

text teresa costa gramunt

LA SALA D'EXPOSICIONS DE LA BILBAO BIZKAIA KUTXA ACULL FINS AL 23 DE JULIOL DEL 2005 UNA MOSTRA ITINERANT D'UN CENTENAR D'EX-LIBRIS D'ARTISTES EN HOMENATGE A WALTER BENJAMIN

L'any 1994, un centenar d'artistes vam exposar a la galeria Horizon de Colera un centenar d'ex-libris en homenatge a Walter Benjamin, el filòsof jueu nascut el 1892 al cor de Berlín, i que l'any 1940 es va suïcidar a Portbou fugint de les urpes de la Gestapo. La idea havia partit de Joan-Lluís de Yebra, catedràtic de la Universitat de Barcelona i estudiós de l'exlibrisme, i del crític d'art Alain Moreau. En aquesta mostra col·lectiva apareixien, entre obres de figuració molt lliure, obres abstractes, estètica fins llavors bastant infreqüent en l'àmbit de l'ex-libris.

EX-LIBRIS IMAGINARIS. La iniciativa pretenia trencar motlles, travessar fronteres formals i mentals, ja que, tradicionalment, la funció de l'ex-libris és assenyalar la propietat dels llibres.

En la configuració d'aquesta mostra singular i amb voluntat d'eixamplar el concepte d'exlibrisme, es va donar via lliure als artistes per crear ex-libris imaginaris, és a dir, ex-libris sense cap més missió que la de practicar l'art per l'art, la qual cosa vinculava Benjamin amb les idees de creativitat i de llibertat. Sota aquesta premissa es van elaborar aquestes petites obres en diverses tècniques (enquadrades en un espai no superior a 20x20 i en dos tons, preferentment amb els significatius colors roig i negre) que s'inspiraven en una idea, en un missatge o en una impressió de la figura i circumstància de Walter Benjamin.

ELS ARTISTES. Recordem que Walter Benjamin era jueu alemany, marxista, filòsof i crític d'art, un heterodox difícil de classificar. Aquesta polivalència del personatge i el seu tràgic destí final van alimentar la imaginació d'artistes tan rellevants com Barceló, Guinovart, Tàpies, Ràfols Casamada, Robert Llimós, Viladecans, Bartolozzi, Cuixart, Clavé, Alfaro, Arranz-Bravo, Subirachs, Pla-Narbona, Brossa, Tharrats, Chillida, August Puig, Viladecans, Hernández Pijoan, Maria Girona, Josep Niebla, Canogar, Uclés i un llarguíssim etcètera fins arribar al centenar.

EMPATIA I DENÚNCIA. Prenent el personatge de Walter Benjamin com a pretext, també es volia transmetre a l'espectador un missatge d'empatia amb les víctimes de la dignitat i de la llibertat trepitjades per la bota totalitària que va recórrer l'Europa del seu temps. Missatge per recordar oportunament aquests dies en què es commemoren els seixanta anys del final de la Segona Guerra Mundial i l'alliberament dels camps de concentració i extermini nazis. La mostra d'ex-libris en homenatge a Benjamin rememora un sentit d'humanitat malauradament encara vulnerat per guerres recents i actuals.

L'exposició, que va iniciar el seu periple de manera simbòlica a la vila fronterera de Colera i que ha passat entre d'altres localitats per Girona, Barcelona, Lleida, Andorra, Lisboa o Munic, es pot veure aquest mes de juliol a la sala d'exposicions de la Bilbao Bizkaia Kutxa.

L'AURA DE L'OBRA D'ART. Walter Benjamin va teoritzar sobre l'obra d'art tot esbocinant esquemes. El seu pensament obert, fronterer, li va permetre contemporitzar el marxisme amb tesis teosòfiques.

Benjamin va parlar de l'aura de les obres d'art. L'aura, segons el pensament teosòfic, és la llum –també en podem dir energia– que desprenen els cossos i que expressa els moviments de l'ànima. Segons aquest principi, una obra d'art pot distingir-se d'una que no ho és (vivim temps d'impostures!) precisament per la llum que desprèn. Per Benjamin l'obra d'art aurística porta el senyal d'una determinada època històrica.

En aquest punt, sembla oportú remarcar que, en el seu conjunt, les obres realitzades en memòria de Walter Benjamin manifesten un clar sentit de comunió a través d'un joc cromàtic simple i cohesionador, alhora que són expressió polimòrfica, i aurífica, de l'art que es fa a casa nostra en el moment actual, tot i les reduïdes dimensions requerides en l'exlibris.

Walter Benjamin vist per Lluís Bosch Martí

